

DR. KOVÁTS DÁNIEL
1929-2023

EMLÉKEZÜNK

A tisztelői, egykori diákjai, kollégái és barátai
A Sátoraljaújhelyi Diákok Baráti Köre

Gondolatok egy tanári példakép halálakor

Hosszú időt kapott a sorstól, hogy munkájával, eszével, kiváló tehetségével méltán szolgálja családját, munkahelyi közösségeit, s nem túlzás azt állítani, hogy egész nemzetét.

Dr. Kováts Dánielt 94. évében érte a halál. Ez a kivételesen hosszúnak tűnő életút gazdag volt fordulatokban, emelkedők és lejtők gyakran váltották egymást, voltak benne tétova kacskaringók, sikertelen körbenjárások, egyhelyben topogások, de az egészzet tekintve az életút sikerekben és eredményekben volt gazdagabb és kiteljesedő.

Abaújnádasdon született 1929. december 22.-én. Felhőtlen gyermekévek után 1940-ben a családja Miskolcra költözött. Itt érettségizett a Lévy Gimnáziumban, majd tanulmányait az ELTE-n folytatta.

Az irodalom iránti elköteleződése, olvasási vágya már kisgyermekkorában kezdődött. Középiskolásként a Lévy Gimnázium Kazinczy-körét vezette, iskolaújságot szerkesztett, mindennapi munkájáról, tevékenységéről naplót vezetett, gyakran írt verseket. Teljesen ártatlan egyetemistaként végzett irodalmi próbálkozásaiért perbe fogták, s állam ellenes összeesküvés vádjával elítélték. Szabadulása után családjával hortobágyi kitelepített lett, azok közé sorolták akitől féltetni kellett a Rákosi vezette szocialista demokráciát.

Kováts Dániel mindezeket a szörnyűségeket túlélte, lelkét edzettebbé tette az igaztalan, politika motiválta megaláztatás, testét erősítette a fizikai munka, amit rabságában és kitelepítettként végeznie kellett. Lassan talpra állt. Elindult a pedagógus pályán, Percesen a vājár szakiskolában tanított, majd Zemplénagárdon volt képesítés nélküli nevelő. Megengedték számára az egyetem befejezését is, így hatalmas kitérőkkel, kényszerpályákkal megszerezte az élethivatása gyakorlásához szükséges magyar-angol szakos tanári diplomát. 1961-ben került a sátorlajújhelyi Kossuth Gimnáziumba, majd 1974-ben a sárospataki Tanítóképző Főiskolára.

Igazi tanár egyéniség volt. Olyan, aki a gyerekek fejlesztéséért minden törvényes és értelmes cselekedetre képes volt, aki nem számolt a nevelés érdekében felhasznált idővel, aki munkatársként viselkedett tanítványaival. Soha nem sértette meg őket, s akit a tanítványai is szívükbe zártak, tiszteltek, elismertek és szerettek.

Minden igyekezetével a nevelés és tanítás ügyét szolgálta. Zemplénagárdon ő volt a falu lámpása, ő gyújtott világosságot a gyermeki fejekben és a szülői szívekben. A Kossuth Gimnáziumban közreműködésével építették az új iskolaszárnyat, ő teremtette meg az országban az elsők között az idegen nyelvi laboratóriumot. Az érdeklődő gyerekek számára létrehozta a Kazinczy-kört, hatalmas bodrogközi és hegyközi néprajzi gyűjtőmunkára vállalkoztak. Kutatásaikból önálló kiadványt szerkesztettek, gyűjteményeikből állandó kiállítás nyílt az iskolában. Ő volt a Kossuth-osztály elnyeréséért kiírt iskolai versenymozgalom kitalálója és kidolgozója. Az iskolai Kazinczy verseny megszervezőjeként ő volt az Édes Anyanyelvünk verseny országossá bővítésének kezdeményezője és a szervezési feltételek megfogalmazója.

Szabadidejében tevékenyen részt vett a város kulturális életében. Az első várostörténeti könyvet írta és szerkesztette, s ő volt a várossal szóló első útikalauz legfontosabb fejezeteinek írója is. Részt vett a Sátoraljaújhely Lexikona szerkesztésében és kezdeményezésére, ajánlására hozták létre a Kazinczy Társaságot.

1974-ben meghívták a Comenius Tanítóképző Főiskolára tanítani. Nevelő és szervező munkája a főiskola hallgatói köreire változott és a sárospataki kulturális élet centruma felé mozdult. Írói munkássága, szerteágazó irodalomtörténeti kutatásai Móricz Zsigmondra, Kazinczy Ferencre és Tompa Mihályra irányultak.

Pedagógusi munkájáért kiváló tanár elismerést, Apáczai, Kazinczy és Arany Kazinczy díjakat, irodalomszervező tevékenységéért Toldy Ferenc és Lőrincze Lajos díjakat, a Munka Érdemrend Ezüst fokozata, a Magyar Arany Érdemkereszt, A Magyar Érdemrend Lovagkeresztje, A Magyar Kultúra Lovagja kitüntetések érdemelte ki. A Tokaj-Hegyalja Egyetem alakuló közgyűlése címzetes egyetemi tanári címmel ismerte el korábbi főiskolai munkásságát.

Büszkén vallotta magát születési helye után abaújinak, hosszú ideig tartó lakóhelye alapján pedig zempléni újhelyinek. Viszonozva érzéseit, mi igaz szeretettel és hálával gondolunk e nagyszerű emberre, sokak „Dani bácsijára”, az Újhelyi Diákok Baráti Körének tiszteletbeli tagjára és emlékét mélyen a szívünkbe zárva megőrizzük.

Daragó Ferenc